

Exploatarea efectului diversificării serviciilor în procesul de menținere a atractivității și rezilienței profesiei contabile

Prof. univ. dr. Robert-Aurelian ȘOVA^a, conf. univ. dr. Adriana Florina POPA^b

^{a, b} Academia de Studii Economice din București

Abstract

Digital reporting, sustainability, forensic accounting, money laundering prevention are challenges or opportunities for maintaining the attractivity of the profession and supporting its resilience? In this article we intend to discuss the challenges regarding the attraction and retention of talented persons in the accounting profession, as well as the way in which the new services transform the manner in which the professional accountants carry out their activity, having at the same time a positive impact in the change process which is based on the concept of "smart accounting for smart economy".

Keywords: accounting profession, resilience, sustainability, digitalization, forensic accounting, accounting education

Termeni-cheie: profesia contabilă, reziliență, sustenabilitate, digitalizare, contabilitate criminalistică, educație contabilă

Clasificare JEL: M40, M41, O33

To cite this article: Robert-Aurelian Șova, Adriana Florina Popa, *Exploatarea efectului diversificării serviciilor în procesul de menținere a atractivității și rezilienței profesiei contabile*, *CECCAR Business Review*, N° 12/2023, pp. 2-5, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2023.12.01>

Provocările în ce privește atragerea și păstrarea de persoane talentate în profesia contabilă sunt în prezent subiectul a numeroase discuții. Care este abordarea potrivită având în vedere că o piedică poate fi chiar imaginea contabilității creată în timp de profesia învechită, concentrată pe înregistrarea facturilor și pe întocmirea bilanțului contabil? În plus, nici definițiile oferite de-a lungul timpului nu ajută în acest sens. Caracteristicile comune identificate în acestea includ organizarea unei evidențe a activelor, datoriilor, capitalurilor proprii, tranzacțiilor și activităților economice ale unei companii sau persoane fizice, efectuarea de verificări și asigurarea conformității cu reglementările financiare și fiscale. Totodată, acest domeniu este văzut ca unul care se concentrează pe cifre, calcule și matematică. Abilitățile soft sunt mai puțin asociate cu profesia contabilă, deși importanța lor este din ce în ce mai vizibilă (Dolce *et al.*, 2020).

Alături de impactul nefavorabil al imaginii tradiționale se află și alți factori, precum diferențele regionale în stabilirea atractivității profesiei contabile (Graschitz *et al.*, 2023), condițiile economice care trebuie luate în considerare de viitorii angajați atunci când se investighează posibilitățile ocupaționale (Mastrolia și Willits, 2013) și sarcinile implicate de locurile de muncă. Diferențele dintre generații rezultate din schimbarea semnificativă a atitudinilor față de problemele ocupaționale și de mediu, a stilului de viață ca efect al progresului tehnologic rapid, al globalizării și al diversității în creștere sunt, de asemenea, alți factori demni de luat în calcul.

Potrivit Institutului German al Contabililor ([IDW, 2020](#)), lipsa de tineri profesioniști nu ar fi neapărat determinată de caracterul neatractiv al profesiei, ci mai degrabă de faptul că nu sunt conștientizate sarcinile asociate. Urmând teoria decalajului în așteptări, absolvenții ar putea să nu evalueze profesia contabilă ca fiind atractivă și, prin urmare, să nu înceapă o carieră în contabilitate.

Realitatea este alta în prezent având în vedere că nu plecăm de la zero. Implicarea în profesia contabilă prezintă o serie de avantaje, care trebuie conștientizate și valorificate corespunzător. Astfel, profesioniștii contabili se află în centrul fluxului de informații și al procesului de luare a deciziilor, bucurându-se de posibilitatea unică de a surprinde, analiza, raporta și asigura informații integrate.

Abilitățile și competențele acestora sunt interconectate, combinând înțelegerea modelului de afaceri al unei companii, riscurile, oportunitățile, sistemele, procesele și performanța cu cunoașterea factorilor specifici serviciilor noi și capacitatea de adaptare. Profesioniștii contabili ajută în fapt companiile să ia decizii informate, eficiente pentru dezvoltarea sustenabilă a afacerilor.

Făcând parte dintr-o profesie reglementată, profesioniștii contabili respectă un cod etic, fac obiectul supravegherii publice și acționează în interesul public. Raționamentul și scepticismul lor profesionale, independența și competențele acestora sunt unice.

În plus, în contextul globalizării și al digitalizării, profesioniștii contabili pot aduce o contribuție pozitivă datorită activității lor în întreaga economie fără a mai fi limitați de barierele naționale. Ei sunt conectați la nivel global pentru a răspunde nevoilor piețelor de capital, clienților și lanțurilor de aprovizionare.

Aceștia lucrează în organizații din sectorul public și privat, în cabinete mici și mijlocii, în rețele globale mai mari care oferă servicii contabile și fiscale, precum și în mediul academic, efectuând cercetări și ajutând la educarea viitoarelor talente ([IFAC, 2017](#)).

1. Raportarea de sustenabilitate

Noile standarde de raportare de sustenabilitate sunt stabilite pentru a avea un impact larg. Profesia contabilă trebuie să fie gata să profite de oportunitățile care vin odată cu acțiunile climatice și eforturile mai ample de sustenabilitate, în special prin rolul de consiliere și de asigurare de informații nu doar pentru raportarea financiară, ci și pentru cea nonfinanciară.

Ne confruntăm cu o evoluție contabilă în materie de raportare integrată, fiind, de fapt, parte din ea. Le arătăm partenerilor cum să îmbrățișeze noua paradigmă – contabilitatea adaptată noului sistem de adăugare de valoare, în care există o schimbare clară a interesului urmărit, de la cel al acționarului la cel al tuturor părților interesate. Este o schimbare de la paradigma clasică de urmărire a interesului acționarilor la cea a părților interesate, în concordanță cu adaptarea la sustenabilitate.

2. Contabilitatea criminalistică

Corupția este un fenomen complex, cu mai multe fațete, care implică fluxuri transfrontaliere ilicite de bani, mită internațională, utilizarea abuzivă a funcției publice, evaziunea fiscală și fraudă contabilă ([OECD, 2016](#)). Ea reprezintă un impediment în dezvoltarea economică sustenabilă și în progresul social, indiferent de nivelul de dezvoltare al statelor afectate. Orice efort de combatere a corupției, precum și de adoptare de acțiuni de îmbunătățire a prevenirii, depistării și sancționării fenomenelor negative necesită o abordare holistică și coordonată a tuturor celor implicați – legiuitorul, autoritățile fiscale, contribuabilii, profesioniștii contabili etc.

Profesioniștii contabili joacă un rol major în reducerea corupției. Acționând în interesul public, profesia contabilă este o parte importantă a structurii naționale care se confruntă cu corupția, în parteneriat cu componenta legislativă și cu mediul de business. Etica profesională, educația și supravegherea sunt cheia impactului nostru pozitiv în combaterea criminalității în afaceri.

3. Impactul digitalizării asupra contabilității

Profesia contabilă este supusă unor exigențe noi care impun o manieră de lucru avansată, alternativele tehnologice de pe piață dovedindu-se superioare sistemului de contabilitate tradițional.

Profesioniștii contabili sunt implicați direct în raportarea pe bază de tranzacții, un obiectiv al Comisiei Europene care este realizat în România prin Fișierul Standard de Control Fiscal (SAF-T). Acesta este un standard internațional bazat pe fișiere XML utilizate pentru transmiterea electronică a datelor contabile de la întreprinderi către autoritățile fiscale naționale. SAF-T este un fișier care conține informații contabile extrase automat din sistemele de contabilitate ale contribuabililor. În practică, datele sunt exportate și stocate într-un format standardizat. Profesionalistul contabil poate fi implicat pe mai multe niveluri – în pregătirea datelor din contabilitate pe formatul de raportare, în procesul de dezvoltare a aplicației și în cel de verificare a informațiilor raportate.

În acest fel este promovată reziliența, ca o abilitate de a răspunde la șocuri precum cel tehnologic, cu accent pe competențele digitale, alături de care se află cel al globalizării, care implică extinderea de pe plan național la nivel internațional.

4. Prevenirea spălării banilor

Conform normelor sectoriale adoptate de [CECCAR \(2023b\)](#), profesioniștii contabili au o serie de obligații, în calitate de entități raportoare, cu privire la evaluarea și gestionarea riscului de spălare a banilor și de finanțare a terorismului la nivelul entităților, respectiv:

- realizarea de evaluări de risc proprii prin care identifică, evaluează și gestionează aceste fenomene;
- identificarea, monitorizarea, diminuarea și raportarea riscurilor luând în considerare vulnerabilitățile serviciilor contabile și indicatorii de risc;
- stabilirea de politici și norme interne, de mecanisme de control intern și de proceduri de administrare a riscurilor;
- monitorizarea tranzacțiilor clienților în scopul detectării unor operațiuni neobișnuite sau suspecte;
- transmiterea către autoritățile responsabile de rapoarte de tranzacții suspecte sau privind tranzacțiile cu numerar, după caz.

5. Rolul educației contabile

Cum vor transforma aceste tendințe profesia de contabil? Cum trebuie să evolueze învățarea și dezvoltarea în vederea pregătirii contabililor pentru această transformare?

Tendențele actuale și diversificarea serviciilor determină schimbări în peisajul educației contabile, cu implicații pentru organismele profesionale și pentru universități. Accentul este pus pe acțiunile legate de educație care pot fi întreprinse pentru a se asigura că profesioniștii actuali și viitori au abilitățile și competențele necesare, cu alte cuvinte, sunt echipați pentru a profita de oportunitățile de abordare a clienților, cum ar fi raportarea de sustenabilitate, eforturile anticorupție, managementul financiar public și schimbările tehnologice.

În formarea profesională inițială și continuă, accentul este pus pe dezvoltarea personală și profesională, pe comunicare, munca în echipă, învățarea pe tot parcursul vieții, stimularea gândirii critice, gândirea disruptivă, ca factori de susținere a inovației, competențele în domeniul IT, deschiderea către internațional (contabilitate, fiscalitate, guvernare corporativă). Scopul este de a dezvolta competențe care să permită deschiderea la nivel internațional (diverse jurisdicții), nu doar național.

Interesul ar trebui să se concentreze pe următoarele:

- explorarea modului în care se coordonează părțile interesate cheie din ecosistemul educație – formare profesională – ocuparea forței de muncă, având efect direct în reducerea barierelor în calea accesului la profesie;
- discutarea importanței colaborării și explorarea oportunităților și provocărilor unui model educațional în care organismele profesionale și mediul de afaceri sunt capabile să influențeze curricula predată în universități

(model bipartit) versus un model de educație în care curricula este condusă de o autoritate guvernamentală sau de reglementare (model cu mai multe părți interesate);

- evidențierea importanței mediului academic în atragerea studenților și continuarea parteneriatului cu organisme profesionale pentru implicarea lor în profesie ca practicieni;
- cunoașterea rolului organismelor profesionale în atractivitatea percepută a unei profesii, care ar putea contribui la reducerea stigmatului asupra profesiei contabile.

6. Concluzii

Noua generație de liber-profesioniști contabili, pregătiți pentru era *smart accounting*, are ca obiectiv principal asigurarea creării de valoare adăugată și creșterea sustenabilă a organizațiilor și implicit a economiei naționale (CECCAR, 2023a). Prin extinderea serviciilor vor fi oferite certificări privind prevenirea spălării banilor, contabilitatea criminalistică, raportarea integrată etc.

Cu siguranță, aceste servicii, unele apărute recent, altele mai vechi, dar care au devenit vizibile și s-au delimitat ca activități separate de cea tradițională (ținerea și organizarea contabilității), transformă modul în care profesioniștii contabili își desfășoară activitatea și contribuie la menținerea și chiar la creșterea atractivității profesiei. Este important ca profesioniștii contabili și liderii companiilor să înțeleagă aceste tendințe și să le integreze în strategiile lor de business pentru a se asigura că sunt competitivi într-un mediu de afaceri tot mai complex și mai dinamic.

Bibliografie

1. Dolce, V., Emanuel, F., Cisi, M., Ghislieri, C. (2020), *The Soft Skills of Accounting Graduates: Perceptions Versus Expectations*, Accounting Education, vol. 29, nr. 1, pp. 57-76, <https://doi.org/10.1080/09639284.2019.1697937>.
2. Graszchitz, S., Holzknicht, S., Steller, M. (2023), *Perceived Attractiveness of Tax Consultancy and Auditing Professions: Insights from a German-Speaking Area*, SAGE Open, vol. 13, nr. 1, <https://doi.org/10.1177/21582440231153100>.
3. Mastrolia, S.A., Willits, S.D. (2013), *Millennials: What Do We Really Know About Them?*, Advances in Accounting Education: Teaching and Curriculum Innovations, vol. 14, pp. 45-72, [https://doi.org/10.1108/S1085-4622\(2013\)0000014009](https://doi.org/10.1108/S1085-4622(2013)0000014009).
4. CECCAR (2023a), *Contabilitatea criminalistică, un „must” în „era” smart accounting*, CECCAR Business Magazine, nr. 29-30, <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/contabilitatea-criminalistica-un-must-in-era-smart-accounting-a11534/>.
5. CECCAR (2023b), Norme sectoriale din 12 ianuarie 2023 privind aplicarea Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, în domeniul serviciilor oferite de profesioniștii contabili, membri ai Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România, https://ceccar.ro/ro/?page_id=28567.
6. IDW (Institut Deutscher Wirtschaftsprüfer) (2020), *The Auditing Profession is Unknown to Many Students*, IDW Life, nr. 1, pp. 1-64.
7. IFAC (2017), *The Accountancy Profession: Playing a Positive Role in Fighting Corruption*, ifac.org/knowledge-gateway/building-trust-ethics/discussion/accountancy-profession-playing-positive-role-fighting-corruption.
8. IFAC (2022), *Time for Action on Sustainability: Next Steps for the Accountancy Profession*, ifac.org/knowledge-gateway/contributing-global-economy/publications/time-action-sustainability-next-steps-accountancy-profession.
9. MIA (The Malaysian Institute of Accountants) (2023), *Why Professional Accountants Will Save the World*, <https://www.at-mia.my/2023/01/16/why-professional-accountants-will-save-the-world/>.
10. OECD (2016), *Putting an End to Corruption*, <https://www.oecd.org/corruption/putting-an-end-to-corruption.pdf>.